

radicale leer
ereine volks-
uit den kring
t alles moet
it moet dan
elen, o.m. dat
komt het we-
der den nood
ische, Brah-
doch even-
d van elken
en activiteit,
ten behoeve

barst op het
V. de bouw-
acht te ont-

hellspekkend

naar ik meen
oordeel over
e fundeering
een wonder!
ite heeft ge-
en Schriftge-
uten spreken,
gewijde fun-

niet aan de
jn medestan-
J.N.O. straks
overeenkom-
theorie, vast-
goed gescho-
tionale sfeer.
ag over mee-
Mohamme-
Mormoon, de
als er ergens
t onthouden,
op het „ethi-
rijheden van
Overheid van
rede.

er zoo ruime
e godsdienst-

fiers plengen

bed om vrij-
religie" aan-
na springen"

fetie van Dr
rder, en wie
t.
d zijn inter-
et boek van
k dubbel op

erk alle an-
s c h a t o
GOOSSENS.

tingen leest,
lek tegen de
et met hoe-
en open-
edragen, ook
van de V.U.
den in een
bekokstoven?

K. S.

HISTORIE

woord wor-
inga, ligt de
i hierin, dat
durde aan-
tge verga-
later de be-
ral toen de
bemerken,
n doen om
ppen te be-
ervolgingen,
ppelijke be-
n, werd de
ot een wet:

oden te oor-
f voordeel-
pen worden
de historie
leerden, zoo
breed: som-
anderen, die

ze afkeuren en laken. In 't algemeen kan gezegd worden, dat in oude tijden de Christenen tegenover de Synoden en haar besluiten grooten eerbied hebben getoond, zoals b.v. Tertullianus van deze vergaderingen uit zijn tijd zegt, dat zulk een vertegenwoordiging van de gansche Christenheid in hooge eere wordt gehouden. Aan de oecumenische Synoden hebben ze weinig minder geloof en gehoorzaamheid betoond dan aan de Godspraken van den Heiligen Geest, gelijk blijkt uit de verordening van Keizer Justinianus in zijn Novellen.¹⁾ Keizer Constantinus, van eenzelfde gevoelen als Justinianus, heeft de beslissingen van de Synode te Nicea opgevat als Goddelijke besluiten en hij was van oordeel, naar Eusebius getuigt, dat wat in de heilige conciliën der bisschoppen verhandeld wordt, moet gerekend in overeenstemming te zijn met den wil Gods. Zelfs werd het vanaf het derde oecumenische concilie (Ephese, 431) gewoonte, dat de Codex van kerkelijke besluiten op een verhevenheid midden in de Synode naast de Heilige Schrift werd gelegd, als om aan te geven, dat het gezag van deze besluiten aanstonds op dat van het heilig Evangelie volgde.

Aan dezelfde bijgeloovigheid maken de Roomschen zich schuldig, als ze eischen, dat de decreten van alle Generale Synoden (ze tellen er in totaal 18, van Nicea tot Trente) geëerbiedigd zullen worden als gewijzen van het opperste en onfeilbare kerkelijk Tribunal, het gezag van den paus zelfs te boven gaande.²⁾

Maar het is er ver vandaan, dat nu alle Christenen uit den ouden tijd zoo bijgeloovig waren; velen hebben de Synode-besluiten verworpen of althans hun gezag niet erkend — wat Vitringa dan met vele voorbeelden uit die tijden staft.

En in den tijd der Hervorming? Toen is er over de autoriteit van den paus en van de Synoden in publieke twistgesprekken tusschen Protestant en Roomschen zeer hevig gestreden. En dit was niet te vermijden: immers om de ingewortelde dwalingen staande te houden, beweerden de geleerden van de Roomsche secte, dat het aan den paus en aan de op zijn gezag gehouden Synoden toekomt, in godsdienstzaken een onfeilbaar en verbindend vonnis te vellen. In den aanvang van dien gelukkigen tijd hebben de vooraanstaande mannen stijf en strak ontkend, dat het gezag van Synoden inzake godsdienstgeschillen zonder meer aanvaardbaar was. Immers, die Synoden, zeiden ze, stonden lang niet alle op één lijn. Er zijn goede Synoden geweest en slechte; gebrekkige en prijswaardige; vrije en slaafsche. Zelfs de decreten van de goede Synoden zijn geen regel des geloofs, maar ze moeten aan den Canon getoetst worden. In 't algemeen hielden ze zich daaraan, dat men terdege onderscheid moest maken tusschen den naam van een Synode en de daden van een Synode, hetgeen de onwetendheid en het bijgeloof van vroeger tijden verward hadden. Aldus oordeelden Luther, Melancthon, Beza, Martyr, Musculus, Bullinger, Withaker en uitnemend is dit ook door Calvin in zijn Institutie betoogd. Van dezelfde meening waren zij, die onder de Protestanten leer en tucht der Kerk van Genève volgden: de Fransen, Schotten, ook de Nederlanders; zij betuigden niet alleen door het voorbeeld van Provinciale, maar ook van Nationale Synoden, van hoe groot belang zij de Synoden voor de zaak der Kerk achtten.

Terwijl nu vooral de Schotten en de Engelsche Presbyterianen de Synoden zeer hoog stellen, de Remonstranten onbillijk in hun oordeel over haar zijn, en de Independenten haar veroordeelen, zijn er ook

1) De regereering van keizer Justinianus (527—565) beleeft voor de Kerk voltooid Caesaropapisme; hij noemt alles, geloof en recht. In zijn „Novellen" (bijvoegsels en aanvullingen van bestaande wetten, opgenomen achter de wettenverzameling, bekend als Codex Justinianus) is o.a. te vinden: „Wij verordenen, dat de heilige kerkelijke voorschriften, die door de vier heilige conciliën zijn afgekondigd of bevestigd (Nicea 325, Constantinopel 381, Ephese 431, Chalcedon 451) kracht van wet zullen hebben. Want de besluiten van de vier genoemde Synoden nemen wij aan als heilige schriften, en aan haar voorschriften houden wij vast als aan wetten". (Novella 131, De ecclesiasticiis titulis). Indien kinderen hardnekkig weigerden, de dogmatische uitspraken der vier genoemde conciliën te aanvaarden, dan, zoo bepaalde Justinianus (Novella 115) hadden de ouders het recht, zulke kinderen te ontfangen.

2) Ook vóór de hervorming werd over de onfeilbaarheid van de oecumenische Synoden en van den paus verschillend gedacht. Van de pausen bezitten we getuigenissen, die de onfeilbaarheid weerspreken: verontschuldigen wegens menselijke zwakte enz. Het oordeel van de Franse natie over Bonifacius VIII was, dat hij door een duivel bezeten moest zijn om zich voor onfeilbaar uit te geven. Zoodra een Kerk zich souverain verklaart in het vaststellen van de leer, moet met noodzakelijke consequentie volgen, dat ze zich ook onfeilbaar gaat verklaren.

Voorts merken we op, dat dergelijk beweren alleen kan gelden de „hoogste" organen der Kerk. Dat waren voor de eerste 7 eeuwen de groote conciliën, die, ofschoon hun uitspraken meermalen tegenstrijdig waren, toch hun decreten, gelijk Vitringa terecht aanwijst, nagenoeg van gelijke geldigheid verklaarden als de geboden Gods. In de Middeleeuwen is in het Westen de paus de eerste die gehoorzaamd moet worden, tot zich in de 18e eeuw de conciliën ver boven hem verheffen: Paus Johannes XXIII staat terecht voor het concilie van Constanz. Maar het gevoel van onzekerheid is toch ook bij de conciliën aanwezig. In het zegel van de Synode van Basel is de Heilige Geest als duif afgebeeld; maar in de liturgie, waarmee de zittingen geopend worden, wordt gesmeekt of Hij de herten wil regeren en door de Synode-besluiten wil spreken.

ten onzent verstandige en der zake kundige mannen, die van de kerkelijke vergaderingen in 't geheel geen hooge gedachte hebben en ze weinig respecteren; ik herinner me, zegt Vitringa, dat ik ze meer dan eens die vergaderingen, in de taal van Jesaja (59:5) spinnewebben heb hooren noemen. Menschen, die van dit gevoelen zijn, zullen wel het oordeel prijzen, dat eens Gregorius van Nazianze over de Synoden gaf: „Ik, indien ik de waarheid moet zeggen, heb mij voorgenoemen, alle samenkomsten van bisschoppen te mijden, aangezien ik van geen enkel concilie een heuglijk en gunstig resultaat heb gezien en dat, inplaats van 't kwaad af te wenden, het niet veel meer vermeerderd heeft en doen aanwassen. Want de hardnekkige kijverijen en zucht om te heerschen (die zich daar toonen) zijn met geen woorden te beschrijven, en eerder zal iemand die zich als rechter over anderen opwerpt, zich een blaam van slechtheid op den hals halen, dan dat hij de slechtheid van anderen beteugelen kan. P. D.

KERKNIEUWS

Tweetalte:

Utrecht, G. A. Hoekstra te Bedum en B. Jongeling te Sappemeer.

Beroepente:

Utrecht, G. A. Hoekstra te Bedum.
Steenwijk, J. Smelt te Apeldoorn.
Kampen, C. Vonk te Schiedam.
Groningen, J. Smelt te Apeldoorn.
Waardhuizen, L. J. Goris te Emmer-Erfscheldenveen.

Bedankt voor:

Middelstum, F. v. Dijk te Opende.
Daarveene, B. Jongeling te Sappemeer.

— ROTTERDAM-CENTRUM. Adres Kerkeraad: C. van Spronsen, Nolensstraat 68 B.

— 's-GRAVENHAGE-WEST. Adres Kerkeraad: G. Ibershof, Weimarstraat 345.

— DOETINCHEM. Adres Kerkeraad: B. Dik, Burg. Kehrstraat 17.

— ROTTERDAM-CHARLOIS. Adres Diaconie: B. Luiten, Kat. Lagedijk 377 B, Rotterdam-Zuid.

— De J. TEN HOVE woont nu Julianastraat 27, Terneuzen.

— PRAEADVISEURS. Aan de classis Leeuwarden verzochten Buitenpost en Sneek instemming te betuigen met het voorstel der Classis Alkmaar-Zaandam, aangaande de positie der Hoogleraren als prae-adviseurs op de Generale Synode. Verworpen.

Eveneens werd dit door den kerkeraad van Enschede verworpen, die voorstelt

1. de roepende kerk van elke te houden Gen. Synode noodig alle professoren der Theol. Hoogeschool der kerken uit, de Syn. dier kerken van prae-advies en advies te dienen, met dien verstande dat prae-advies en advies slechts worden uitgebracht op verzoek der Synode (van den praesides);

2. dat om van prae-advies te dienen noodig is, dat de rapporten en voorstellen aan hen evenals aan de leden der Synode worden toegezonden;

3. dat men voortaan in officiële stukken de termen „prae-adviseerende" en „adviseerende leden" vermijde gelijk ook de Synode geen dienaren des Woords als adviseerende leden benoemt.

Door de classis Zeeland werd uitgesproken het voorstel van de kerk Nieuwendam-Amsterdam-N. (art. 5 agendum Gen. Syn.) over te nemen en door te zenden naar de Part. Syn.

— SAMENSPREKING. De classis Zeeland sprak uit het voorstel van de kerk van Assen (ged. 26 Aug. '48) over te nemen en door te zenden naar de Part. Synode, met dien verstande, dat de woorden „in te zenden" in de laatste alinea gewijzigd worden in: „ter kennis van de synode of van haar depp. ter samenspreking te brengen".

— SCHRIJVEN? Ter classis Leeuwarden is volgend voorstel eener Commissie aangenomen: De Classis enz. stelt aan de e.k. Part. Synode voor, aan de a.s. Gen. Synode te verzoeken niet in te gaan op de voorstellen, bij haar ingediend, om thans over te gaan tot mondelinge samenspreking met de gebonden Kerken d.m.v. wederzijdse deputaten, aangezien:

a. in de allereerste plaats principieele afbakening der wederzijdse positie roeping en noodzaak is, en deze het best schriftelijk kan geschieden, terwijl op deze wijze alleen alle Kerkleden voldoende kunnen meeleven en meebidden;

b. uit het laatste schrijven van de deputaten der gebonden Kerken, d.d. Juni 1948, aan onze deputaten voor samenspreking duidelijk blijkt, dat men de oorzaak der geslagen breuk reduceert tot een verschil van inzicht, en den principieelen Kerstrijd tot een kwestie van wederzijdse kritiek, waarvan men dan de oplossing verwacht door persoonlijk contact en onder gemeenschappelijk gebied, welke suggestie onze Synode niet dient te voeren, door in te gaan op den eisch der synodocratische deputaten tot mondelinge samenspreking;

c. in de huidige situatie, gezien de ernst van vroegere geboden en handelingen, gemeenschappelijk gebied zonder voorafgaande schuldbelijdenis, den HEERE niet welgevalig kan zijn.

Bij eventuele verwerping van dit voorstel verzoekt de Classis aan de Part. Synode den inhoud ervan aan de Gen. Syn. door te zenden.

— VEREENIGING VAN PREDIKANTEN. De jaarlijkse Reünie wenkt weer: D.V. Woensdag 29 September a.s. te Kampen, in „Ons Gebouw", Broederweg. Aanvang kwart voor tien precies. Huishoudelijke zaken; na opening zal de Voorzitter een gedenkwoord uitspreken in memoriam resp. De J. S. Post en Dr S. Grefjanus; lezing der

notulen; twee nieuwe Bestuursleden kiezen ter vervanging van de aftredenden, de collegae Meulink en Veltman; suggestie van onzen Penningmeester, voor dit jaar geen contributie te heffen, aangezien..... het niet noodig is. — Causerie van Prof. Dr K. Schilder over „Echatologische Prediking". Daarna bij de gastheeren dineeren. Om twee uur terug, voor „van gedachten wisselen". De bedoeling is ± 5.30 uur de vergadering te beëindigen. Laat de tijd het toe, dan zal er (misschien) Monitor worden gegeven, of door onzen Voorzitter een „causerie" worden gehouden over „Verbond en Vroomheid". 's Avonds kan men den bidstond bijwonen. Logies moet aangevraagd bij den pedel, br. J. Bos, Broederweg 15, Kampen. Er zijn geen namen van andere kandidaten ingediend. De verkiezing moet dus plaats vinden uit de tweetallen: D. Vreugdenhil (Zwolle), I. de Wolff (Enschede) — vac. Meulink; J. F. Solle (Zoutespui), D. Zemel (Axel) — vac. Veltman. Aanmelding als lid kan alsnog bij den Secretaris geschieden, adres: Bas Backerlaan 8, Apeldoorn (telef. 5183).

— ZENDING. Dat de Zendingszaken op het agendum staan, spreekt welhaast vanzelf. Toch staan deze thans meer dan anders in het middelpunt van de belangstelling. Ja, ze zijn oorzaak geweest tot het snelle bijeenroepen van deze Synode.

Onze kerken kunnen n.l. een nieuw Zendingsterrein ontvangen. Op dit ogenblik is het zo, dat Zwolle roepende Kerk is voor de Zending. Het terrein is Oost-Soemba. Daar werken momenteel enige Soembanese predikanten onder een bevolking van ca. dertigduizend mensen. Alle pogingen om De Goossens weer naar Soemba te doen terugkeren, zijn tot op dit ogenblik vruchteloos gebleken. De kerk van Zwolle heeft dan ook een 2de missionaire predikant beroepen, De C. van Ommen, die, na voorbereidende studie, volgend jaar naar Soemba hoopt te vertrekken. Enkele verpleegsters en een onderwijzer zijn eveneens benoemd. Nu bestaat er tegen de wijze, waarop door onze kerken tot nu toe zending werd gedreven, bij velen bezwaar. Door velen werd de noodzakelijkheid gevoeld, dat bij de zendingsarbeid veel meer de activiteit van de plaatselijke kerken moest worden ingeschakeld. Zo kwam de kerk van Hulsum op de classis Leeuwarden met een instructie, die inhield dat de kerken van de classis Leeuwarden, eventueel met die van de classis Drachten samen een zending zouden uitzenden.

Voor dit plan, waarmee de classis accoord ging, echter kon worden uitgevoerd, gebeurde er een wondere verrassing.

Er kwam bericht dat er een zendingsterrein vacant was, met het verzoek of onze kerken daar zouden willen werken.

Wie ons kerkblad geregeld gelezen heeft, weet dat er zich toen tweemaal meening openbaarde. Sommigen waren de meening toegedaan dat kerken direct met dit werk konden beginnen, de meerderheid daarentegen, hield met een beroep op Artikel 1 der zendingsorde vast aan deze stelling: Het Zendingsterrein wordt door de Gen. Synode bepaald, terwijl dan eventueel deputaten het recht hebben te bepalen, welke posten op dit terrein dienen bezet te worden en door wie.

Tot nu toe hebben alle kerken tegen Zwolle gezegd, wij helpen u bij uw arbeid en alleen een wederzijds overleg kan daarin wijziging brengen.

Dus moest de weg naar de Generale worden afgelegen. Wat is nu de gedachte van de kerken in Friesland? Deze: De Generale Synode spreke uit, dat de Gereformeerde Kerken dit Zendingsterrein zullen aanvaarden.

Komt het tot die aanvaarding, dan zullen een aantal kerken onderling hebben te overleggen, welke posten aanvaard moeten worden en wie er arbeiden zal.

Het blijkt, dat niet overal deze bedoeling begrepen is. Wij zijn in Friesland overtuigd, dat de arbeid op Oost-Soemba nimmer mag worden gestaakt of ingekrompen, vandaar ook dat telkens het gemeen overleg naar voren is gebracht, opdat alle kerken beslissen of aanvaarding van een nieuw terrein mogelijk is.

Het aangeboden terrein is het gedeelte van de DAERAH KALIMANTAN BARAT (West Borneo), gelegen tussen het kustgebied en de Binnenlanden. Bewoond door Dajaks. Hier zijn de velden wit om te oogsten. Zegene de Heere het werk dat ter voorbereiding geschied is, en opene Hij straks vele harten voor de prediking van het rijke evangelie (Ds J. v. d. Zwaag in K.b. Friesland).

— ZENDINGSORDE. De J. v. d. Zwaag schrijft in K.b. Friesland: Mede in verband met de aanblijding van het zendingsterrein, is ook de Zendingsorde op het tapit verschenen. Het is gebleken dat deze orde, waaronder we tot heden geleefd hebben, in vele opzichten niet in overeenstemming is met Christus' opdracht aan Zijn ganse kerk, tot zendingsarbeid.

De zendingsorde draagt een sterk centraal karakter. Er wordt vrijwel in het geheel geen rekening gehouden met deze gedachte, dat iedere plaatselijke kerk, „zendende kerk" moet zijn. De plaatselijke kerken zijn overal aan handen en voeten gebonden. Deputaten hebben een zeer grote invloed. Vandaar dat er gevraagd wordt om herziening van de Zendingsorde.

Dit zou kunnen geschieden op de wijze voorgesteld door br. J. v. Dijk, van Hulsum

a. de bestaande zendingsorde te toetsen aan Schrift en Belijdenis.

b. voorstellen tot wijziging tijdig aan de kerken toe te zenden, zodat deze zaken goed voorbereid op de volgende vergadering van de Generale Synode kunnen worden besproken.

Daartoe zou dan op de a.s. Generale Syn. een commissie benoemd moeten worden.

— ZENDING EN OECUMENISCHE BEWEGING. De J. v. d. Zwaag in K.b. Friesland: Wie de geschiedenis van de wereld in de laatste jaren van nabij beschouwt, bemerkt dat het onmogelijk is, zich te isoleren van datgene wat er in de wereld gebeurt.

Er is hoe langer hoe meer de neiging om massaal te doen. Ook in de kerk.

In Augustus zijn er in ons land twee vergaderingen gehouden van kerken die van groot belang zijn.

De eerste was die van de Amerikaanse Raad van Christelijke Kerken. De andere van de Wereldraad van Kerken.